COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I"
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 1
2012

SECURITATEA PAN-EUROPEANĂ ÎN SPAȚIUL MEDITERANEAN

Marius Bogdan CRĂCEA

Moto: „*În 6 ore, zonele de deşert primesc mai multă energie de la soare decât consumă omenirea într-un an*".
Gerhard Knies

C O N C L U Z I I*:*

- ***Există o delimitare a intereselor energetice la nivel mondial, într-o lume în care schimbarea este accelerată, iar resursa financiară, împreună cu cea tehnologică şi în asociere cu drepturile de exploatare, dau o nouă configurație scenei internaționale. Pozițiile nu au fost ocupate, dar există interese manifestate spre anumite laturi, iar negocierile pot lua aspecte dure, dar nu extreme, datorită abundenței de resurse.***
- ***Suprafețe întinse din Africa de Nord pot fi valorificate utilizând tehnologia solară, dar şi din Arabia Saudită, America de Sud, SUA şi China.***
- ***De asemenea, zăcăminte importante de petrol şi gaze se regăsesc în zona arctică şi aşteaptă să fie exploatate, şi nu este exclusă o colaborare în această direcție între SUA şi Federația Rusă. Perioada actuală este una a poziționării şi a extragerii avantajelor din aceasta.***

Studiul îşi propune o prezentare a unui actor important, în afirmare pe scena internațională, şi a relevanței pe care acesta o are în zona sudică şi sud-estică a Mării Mediterane. Elemente esențiale într-o descriere sunt: perspectiva în care acționează, capacitatea de anticipare şi principiile după care se ghidează. Dar securitatea pan-europeană în această arie geografică trebuie raportată şi la alți actori împreună cu care se construieşte jocul geopolitic, precum şi la resurse şi tehnologii.

I. Caracteristici ale securității pan-europene

Perspectiva de acțiune se referă la gradul de apropiere în timp a momentului de atingere a obiectivelor. Există structuri obligate să-şi desfăşoare activitatea doar în scopuri imediate şi structuri obligate să se manifeste pentru atingerea unei ținte aflate la zeci de ani distanță cum este, de exemplu, şi situația Chinei. Perspectiva pan-europeană se întinde pe perioade de până la 40 de ani.

Capacitatea de anticipare ține de gândirea strategică, de posibilitatea de a analiza diferite scenarii, de a avea un anumit număr de mutări pregătite. Cu cât acest număr este mai mare, cu atât şansele de reuşită cresc. Această capacitate face ca o anumită entitate să fie cuprinsă în sfera de gândire a alteia, ea poate detecta mişcări impuse celeilalte părți de natura situației, sau poate aştepta un moment propice de a-i impune acesteia, moment despre care se ştie că va veni. De asemenea, în analiza evoluției tehnologice şi sociale, se pot identifica oportunități. Aceasta este gândirea strategică. Gândirea strategică pan-europeană a rezultat din îmbinarea analizei strategice ruseşti cu cea germană şi franceză.

Orice activitate presupune la vârful ei şi o *concepție politico-filosofică*. Orice interacțiune implică o relaționare atât la nivel acțional, cât şi conceptual. Nivelul conceptual trebuie să fie unul validat de viață, trebuie să reflecte principiile fundamentale ale existenței umane.

II. Nivelurile securității în Europa

Securitatea în Europa cuprinde trei niveluri: *securitatea prin UE*, *securitatea prin Consiliul Europei* şi *securitatea pan-europeană.*

a) Securitatea prin UE

UE, în situația actuală, este rezultatul demersurilor făcute pe durata a zeci de ani şi a avut la bază concepția franco-germană. Franța şi Germania s-au manifestat ca două motoare ale acestei uniuni, UE devenind un spațiu de liberă circulație a persoanelor, capitalului şi serviciilor. Latura militară a Uniunii Europene în sine este una embrionară, dar în dezvoltare, iar latura de *intelligence* are câteva componente, cea mai importantă fiind *SitCen* (*Joint Situation Center*), care integrează informații provenite de la serviciile secrete naționale, fie acestea cu atribuții interne sau externe. *SitCen* are un rol semnificativ în ghidarea politicii externe a UE.

b) Securitatea prin Consiliul Europei

Toate statele, înainte de a fi membre ale Uniunii Europene, au făcut parte din *Consiliul Europei*, care are ca scop *promovarea drepturilor omului, democrației şi domniei legii.* Consiliul Europei reprezintă nivel de securitate, întrucât îşi impune principiile şi asupra activității de securitate. De exemplu, deşi este recunoscut dreptul statelor de a-şi proteja secretele, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei apreciа, într-o rezoluție din 2007, că apărarea secretelor nu trebuie să constituie „*un pretext de a restricționa nejustificat libertatea de exprimare şi informare, cooperarea ştiințifică internațională, munca avocaților şi a altor apărători ai drepturilor omului*”[1]. În conturarea cadrului activităților de securitate un rol important l-au avut şi deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului.

c) Securitatea pan-europeană

Securitatea pan-europeană, deşi îşi poate invoca diferite origini, este rodul transformărilor intervenite în anul 2007, când Franța începe negocierile pentru a se reîntoarce în structura integrată NATO (lucru materializat în anul 2009) şi Federația Rusă se autosuspendă din Tratatul privind Forțele Armate Convenționale în Europa (CFE, *The Treaty on Conventional Armed Forces in Europe*). În 2008, Federația Rusă a venit cu o propunere de tratat euroatlantic care să se întindă de la Vancouver la Vladivostok, adică în bună măsură pe aria Tratatului Cer Deschis sau a celei mai mari organizații de securitate - OSCE, propunere respinsă de partea americană, dar îmbrățişată de Franța şi Germania, Federația Rusă revenind în 2009 cu o ciornă de Tratat European de Securitate[2]. Această ciornă a inclus o serie de principii, printre care: *reafirmarea rolului Cartei Națiunilor Unite, nefolosirea amenințării cu forța sau a forței împotriva integrității teritoriale a*

Marius Bogdan CRĂCEA este masterand al Universității Naționale de Apărare „Carol I” din Bucureşti, România şi a publicat o serie de studii ştiințifice în cadrul organizațional al Academiei de Poliție „Al. Ioan Cuza”, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, în general, şi al Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, în particular.

oricărui stat şi a independenţei sale politice, statele membre ale tratatului să nu afecteze din interiorul organizaţiilor, coaliţiilor şi alianţelor militare din care fac parte securitatea celorlalte state din tratatul pan-european. Ulterior, după întâlnirea la nivel înalt Sarkozy-Merkel-Medvedev din octombrie 2010, în noiembrie 2010 Putin susţinea, la un eveniment organizat de cancelarul german Merkel, o pledoarie pentru o comunitate economică, care să cuprindă spaţiul de la Lisabona la Vladivostok, în care au fost prezentate următoarele elemente: o liberă circulaţie a mărfurilor, o politică industrială comună, cooperarea în domeniul energiei, educaţiei şi cercetării, renunţarea la regimul vizelor.[3]

[1] Resolution 1551 (2007), Fair trial issues in criminal cases concerning espionage or divulging state secrets, http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta07/ERES1551.htm.

[2] *The draft of the European Security Treaty,* http://eng.news.kremlin.ru/news/275.

[3] *Putin: Plädoyer für Wirtschaftsgemeinshaft - von Lissabon bis Wladiwostok, Süddeutshe Zeitung*, November 25, 2011, http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/putin-plaedoyer-fuer-wirtschaftsgemeinschaft-von-lissabon-bis-wladiwostok-1.1027908.

III. Zone extinse de securitate ale Europei

Există două zone extinse de securitate ale Europei: zona mediteraneană şi zona arctică.

a) zona arctică de securitate

Zona arctică are în vedere aspecte economice majore: resursele naturale (cele mai mari zăcăminte de petrol şi gaze), în exploatarea cărora un rol important îl va avea şi ONU şi ruta arctică de comerţ Europa-Asia, promovată de Federaţia Rusă. Convenţia ONU privind dreptul mării, care a intrat în vigoare în 1994, prevede faptul că statele îşi pot revendica o zonă economică exclusivă de 200 de mile nautice, deci mergând dincolo de cele 12 mile nautice, care reprezintă ape teritoriale (în general 3-12 mile nautice), existând şi menţiunea că această limită de 200 de mile nautice se poate extinde la 350 de mile nautice, dacă este vorba de un platou continental. În aceste 350 de mile nautice, dacă un stat demonstrează că anumite formaţiuni acvatice muntoase se află în continuarea celor de pe teritoriul naţional, acel stat poate obţine drepturi exclusive de exploatare a resurselor minerale din acel platou continental. Anumite zone revendicate de Federaţia Rusă conţin rezerve de petrol mai mari decât cele ale Arabiei Saudite. În plus, odată cu procesul de topire a gheţii, ruta de navigaţie arctică pare a deveni o variantă viabilă pentru vasele care fac legătura între Europa şi China, datorită faptului că distanţa de parcurs este mult mai scurtă decât cea clasică, prin Canalul Suez, parcurgându-se astfel distanţa în 8 zile, cu un consum redus de combustibil. Convoaiele de vase pot fi însoţite de un spărgător atomic de gheaţă pentru suma de 200,000$. În prezent, se fac estimări când această rută va fi eliberată complet de gheaţă datorită procesului natural de topire.

b) zona mediteraneană de securitate

Există un dinamism al preocupărilor europene în această regiune. Astfel, avem Parteneriatul Euro-Mediteranean din 1995 care cuprindea toate statele membre UE (15 iniţial, dar 27 din anul 2007, prin procesul de extindere) plus alte state din bazinul mediteranean, parteneriat care a intrat în impas la un moment dat şi pe fondul căruia, în anul 2007, Sarkozy a venit cu ideea de a înfiinţa o Uniune Mediteraneană, care a constituit de altfel şi o temă a campaniei electorale, uniune care să cuprindă ţări doar din zona mediteraneană, să aibă atât instituţii comune cu UE, cât şi separate (cum ar fi o Adunare Parlamentară) şi în centrul construcţiei să fie o serie de state nord-africane (Maroc, Algeria, Tunisia, Mauritania şi Libia), dar şi state europene (Portugalia, Spania, Franţa, Italia şi Malta)[4]. În urma discuţiilor dintre preşedintele francez Sarkozy şi cancelarul german Angela Merkel, s-a revenit la ideea de a forma o uniune mediteraneană care să cuprindă toate statele UE, plus alte state din spaţiul mediteranean. Aceasta a fost denumită Uniunea pentru Mediterana şi a fost proiectată a funcţiona în vechiul Parteneriat Euro-Mediteranean[5].

Zona extinsă de securitate mediteraneană a cunoscut un alt stadiu prin integrarea nivelurilor de securitate şi prin îngemănarea gândirii strategice franceze şi germane cu cea rusească, în general aspectul pan-european fiind pe agenda de lucru a celor trei state care au realizat şi o întâlnire la vârf Sarkozy-Merkel-Medvedev în octombrie 2010, pe coasta Normandiei.

Primăvara arabă cuprinde două arii geografice cu caracteristici distincte, pe de-o parte avem Nordul Africii cu revoltele din Tunisia, Libia dar şi Egipt, şi pe de altă parte, situaţia din Orientul Mijlociu, cu evenimentele din Siria şi Yemen. Sunt caracteristici distincte, întrucât sunt strategii diferite de securitate. Astfel, dacă în cazul Libiei avem o acţiune militară externă în anumiţi termeni cu acordul Federaţiei

Ruse, prin abţinerea ei în Consiliul de Securitate, în cazul Siriei, Federaţia Rusă a votat împotriva unui mandat ONU care a fost apreciat ca fiind de implicare în problemele interne ale Siriei şi care ar fi riscat să evolueze spre o acţiune militară.

[4] *Sarkozy sounds out basis for Mediterranean Union*, EurActiv, http://www.euractiv.com/energy/sarkozy-sounds-basis-mediterranean-union/article-165541?Ref=RSS.
[5] Union for the Mediterranean, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Union_for_the_Mediterranean.

IV. Sub-zone de securitate mediteraneană

a) Sub-zona mediteraneană de securitate I: Nordul Africii.

Situaţia Libiei corespunde pe deplin principiilor securităţii pan-europene, întrucât acţiunile s-au realizat cu consideraţie faţă de Organizaţia Naţiunilor Unite, în baza unui mandat primit din partea Consiliului de Securitate prin care se respecta integritatea teritorială şi independenţa politică a statului, având doar aprobarea bombardării, lovirii anumitor obiective, nu şi intervenţia la sol, acţiunea militară fiind pusă imediat în aplicare de către Franţa – braţul armat al securităţii pan-europene.

Intervenţia în Libia s-a făcut în baza Rezoluţiei 1973 (2011)[6], din 17 martie 2011, a Consiliului de Securitate al ONU care a dispus realizarea unei zone de excludere aeriană pentru aviaţia libiană, a stabilit un embargo al armelor pentru Libia, şi a aprobat luarea tuturor măsurilor necesare pentru a proteja civilii şi zonele populate de civili aflate sub ameninţarea atacurilor, excluzând sub orice formă o forţă de ocupaţie străină a vreunei părţi a teritoriului libian.

Rezoluţia 1973 (2011) a venit pe fondul eşecului Rezoluţiei 1970 (2011), dar care prevedea luarea unor măsuri progresive. Consiliul de Securitate a reacţionat la actele de violenţă şi intimidare realizate de autorităţile libiene împotriva populaţiei civile, la încălcarea drepturilor omului, a dreptului umanitar internaţional.

În textul Rezoluţiei 1973 (2011), Consiliul de Securitate îşi reafirmă „angajamentul puternic faţă de *suveranitatea, independenţa, integritatea teritorială şi unitatea naţională a Libiei*".

Rezoluţia a fost iniţiată de către Franţa împreună cu Liban şi Marea Britanie, 10 membri din cei 15 ai Consiliului de Securitate au votat în favoarea rezoluţiei, iar 5 s-au abţinut. Abţinerile au venit din partea Braziliei, Rusiei, Indiei şi Chinei, la care s-a adăugat şi Germania.

Franţa, Germania şi Rusia au avut următoarele reacţii faţă de adoptarea rezoluţiei:

- Franţa şi-a manifestat dorinţa intervenţiei militare imediate;
- Germania şi-a exprimat dezacordul faţă de situaţia din Libia, dar a apreciat că riscurile pentru populaţie, în cazul unei acţiuni militare, sunt destul de ridicate.
- Federaţia Rusă a apreciat, cu părere de rău, că pasiunea pentru utilizarea forţei a celor care s-au manifestat în favoarea Rezoluţie a fost mai puternică.

Energia „verde". În condiţiile unei creşteri previzionate a consumului de energie, Europa caută alternative, iar energia verde reprezintă o soluţie curată, care poate fi pusă în aplicare dacă este viabilă din punct de vedere economic. Acest lucru a fost demonstrat ca fiind viabil de panourile solare parabolice din California, care produc energie din anul 1985, dar şi de proiectele Andasol din Spania. Andasol 1 a fost conectat la reţeaua electrică în 2008, Andasol 2 în 2009, iar Andasol 3 în 2011. Există în Africa de Nord şi soluţii mixte, ziua se produce energie electrică cu ajutorul panourilor solare, iar în timpul nopţii se continuă cu alte surse, cum este situaţia amenajării solare din Egipt, de la Kuraymat.[7]

Un consorţiu european, în care intră şi Siemens, Deutsche Bank şi E.ON, are bugetată suma de 400 miliarde euro pentru energia verde în Africa de Nord şi Orientul Mijlociu (Middle East and North Africa – MENA). Există un interes major pentru Africa de Nord, datorită influenţelor pe care această regiune le-a avut de-a lungul timpului din partea Europei, această regiune fiind izolată de Africa Centrală prin deşertul Sahara şi pentru potenţialul energetic al deşertului, prin utilizarea panourilor solare în această zonă. Dacă 3% din deşertul Sahara ar fi valorificat prin această tehnologie, s-ar putea obţine energia necesară pentru întreaga populaţie a planetei.[8]

Procedura standard de producere a energiei fiind cea a panourilor solare, înalte de 6m, care au oglinzi concave, dispuse pe rânduri lungi de sute de metri, pe axa nord-sud, astfel încât, prin rotire, să urmărească soarele de la est la vest, panouri cu o formă parabolică cu rol de reflectare a energie solare pe un tub de sticlă, care lasă soarele să pătrundă înăuntru, să ajungă la un o ţeavă metalică în care se află apă, temperatura apei din acest dispozitiv ajungând la 400°C[9].

Energia se produce cu ajutorul unei turbine cu aburi, de tipul celei folosite la alte dispozitive de generare a aburului în vederea obţinerii energiei. Acest sistem solar are caracteristica de a produce, odată cu electricitatea, şi apa potabilă, fiind însoţit şi de un mecanism de conservare a căldurii, care face posibilă transformarea acesteia în energie şi pe timpul nopţii. De asemenea, există avantajul de a stabiliza zona MENA şi prin crearea de locuri de muncă. Energia electrică se va produce nu numai pentru Europa, ci şi pentru zona nord-africană (aici se aşteaptă salturi importante în nevoia de electricitate în următorii ani) şi Orientul Mijlociu. Implementarea programului se face cu cointeresarea statelor. O altă problemă ridicată a fost cea a transportului energiei la distanţe mari, dar s-a calculat că pierderile din reţea vor fi de 3% la 1,000 km şi de 25% la 10,000 km.

Acest program solar vine pe fondul dorinţei Germaniei de a renunţa la producerea de energie nucleară. Prin programul solar, se doreşte să se înceapă aprovizionarea cu energie electrică a Europei începând cu anul 2015, iar în 2050 să se ajungă ca această energie să reprezinte 15% din consumul european de energie. În acest sens, interesul este pentru mai multe ţări din regiune, printre care Maroc, Algeria, Tunisia, Libia, Egipt (Egiptul intrând în zona de securitate mediteraneană I, nord-africană) dar şi Siria, din Orientul Mijlociu.

Maroc, prin apropierea instituţională, dar şi geografică, de UE, reprezintă prima locaţie pentru proiectul de 400 miliarde euro, între Maroc şi Spania existând deja un cablu sub-acvatic de transport al energiei. În Maroc, la marginea deşertului, în anul 2012, consorţiul va începe construcţia primei amenajări solare (solar plant), care va produce 500 MW şi va costa 2 miliarde euro. Preparativele pentru Tunisia şi Algeria[10] sunt destul de înaintate, urmând îndeaproape Marocului. Proiectul energetic ar putea începe prin 2020 şi în Libia, Egipt şi Siria.

b) Sub-zona mediteraneană de securitate II: Orientul Mijlociu

Această zonă de securitate se caracterizează prin lipsa acordului din partea Federaţiei Ruse de a se interveni, absenţa unui mandat ONU de a acţiona, fapt care blochează potenţialul militar francez, dar şi capacitatea NATO de a se manifesta prin măsuri concrete.

Pe de-o parte, avem Federaţia Rusă, care a început, după conflictul din Georgia din 2008, lucrări de reamenajare în baza sa militară navală de la Tartus din Siria, se pare că în reacţie şi faţă de problematica amplasării scutului anti-rachetă în Europa, dar mai probabil ca o alternativă pentru vasele de la Sevastopol, Israelul, arătându-se îngrijorat de posibilitatea ca portul să fie utilizat pentru activităţi radio-electronice de intelligence, iar pe de altă parte, avem proiectul de transport al energiei, care presupune un traseu cu mai multe puncte de transfer a energiei în Europa: Maroc-Spania, Algeria-Spania, Algeria-Sardinia, Tunisia-Sardinia, Tunisia-Sicilia, Libia-Creta, Egipt-Cipru, dar este planificat şi un traseu care ar face legătura dinspre Spania, ar trece prin Maroc, Algeria, Tunisia, Libia, Egipt, continuând prin Orientul Mijlociu, iar din Turcia intrând în UE. În Orientul Mijlociu, pe lângă interesul pentru Siria, există şi un interes pentru Arabia Saudită, cu mare potenţial al energiei solare. În acest sens, Franţa şi-a apropiat ţărmul Mării Mediterane: Maroc, Algeria, Tunisia, Libia, Egipt, Palestina, prin sprijinirea acesteia în cadrul ONU, Libanul, care a susţinut rezoluţia împotriva Libiei, singura ţară care a rămas pentru a închide circuitul mediteranean fiind Siria.[11]

Siria are o concepţie proprie de securitate, bazată pe relaţia cu Hamas, Hezbollah, Rusia şi Iran. Interesul strategic rusesc în zonă ridică o serie de interpretări din punct de vedere al strategiei paneuropene de securitate. De asemenea, China are interese în această zonă.

Dacă, în cadrul rezoluţiei împotriva Libiei, avem Africa de Sud, care a votat în favoarea acesteia, iar Germania s-a abţinut, situaţia se schimbă în cazul Siriei, când avem o rezoluţie propusă de statele UE din Consiliul de Securitate şi niciun stat BRICS nu a votat în favoarea acesteia, iar China şi Rusia au votat împotrivă.[12] [13]

Au existat o serie de reproşuri venite din partea statelor BRICS, corelate cu o scădere a încrederii în zonă, şi anume implicarea NATO în aplicarea rezoluţiei împotriva Libiei şi interpretarea în sensul că au existat încălcări făcute de Franţa a Rezoluţiei 1970.

Raportat la Siria, avem o delimitare clară şi o concentrare de interese venite dinspre NATO, SUA, Turcia, Israel, relaţia SUA-Israel, UE, statele BRICS (Brazilia, Federaţia Rusă, India, China şi Africa de Sud) şi tandemul Rusia-China.

Chiar şi SUA a avut o politică dualistă, în sensul că avem politica dusă de Barack Obama orientată pe încheierea unor conflicte şi respectarea drepturilor omului, care de altfel a luat şi Premiul Nobel pentru pace şi politica dusă pe axa Hillary Clinton – Leon Panetta, orientată spre rezolvări militare.

Dacă până acum a existat o armonie prin politica dusă de Barack Obama, corelată cu politica paneuropeană de securitate, la momentul actual se constată o gripare a acestor mecanisme.

Federaţia Rusă nu are posibilitatea retragerii, fără ca acest lucru să nu însemne şi o înfrângere, iar

varianta declanşării unui conflict de dimensiuni mari are o probabilitate ridicată.

Dacă până acum se putea pune şi problema prezenței unor observatori UE în Siria, să existe o incriminare atât a forțelor care provoacă tulburări, dar şi a regimului Assad şi s-ar fi putut realiza progrese pe linia monitorizărilor şi a îmbunătățirii condițiilor şi prin influența rusească asupra Siriei, dar pe un climat general de încredere, adică prin politică pan-europeană de securitate, ceea ce ar fi însemnat într-adevăr un proces lent, în prezent se constată mai mult o operațiune de escaladare a situației. Evenimentele din Yemen pot fi de asemenea considerate parte a mişcărilor de accelerare a schimbărilor.

În ceea ce priveşte Israelul, avem poziția exprimată de premierul Netanyahu, în data de 23 septembrie 2011, în discursul acestuia din cadrul ONU, când a spus că „primăvara arabă ar putea deveni curând o iarnă iraniană”.[14]

6 UN security council resolution 1973 (2011) on Lybia – full text, The Guardian, http://www.guardian.co.uk/world/2011/mar/17/un-security-council-resolution.

7 Parabolic Trough Power Plants – a Proven Future Technology, Solar Millenium, http://www.solarmillennium.de/english/technology/parabolic-trough-power-plants/index.html.

8 Parabolic Trough Technology – The Facts, Solar Millenium, http://www.solarmillennium.de/english/technology/parabolic-trough-power-plants/facts/index.html.

9 Parabolic Trough Power Plant Solar Fields, Solar Millenium, http://www.solarmillennium.de/english/technology/parabolic-trough-power-plants/solar-field/index.html.

10 Algeria to join ’Desertec’ solar energy initiative, http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/newsbriefs/general/2011/05/20/newsbrief-05.

11 Focus Region EU-MENA, DESERTEC Foundation, http://www.desertec.org/global-mission/focus-region-eu-mena/;

12 United Nations Security Council Resolution 1973, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Security_Council_Resolution_1973.

13 Russia, China veto UN resolution against Syria, MSNBC, http://www.msnbc.msn.com/id/44779454/ns/world_news-europe/t/russia-china-veto-un-resolution-against-syria/#.Tt69klY8i_R.

14 Full transcript of Netanyahu speech at UN General Assembly, Haaretz Daily News, http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/full-transcript-of-netanyahu-speech-at-un-general-assembly-1.386464.

V. Securitatea prin UE, în raport cu cea prin Consiliul Europei şi cea pan-europeană

Uniunea Europeană pe de-o parte este formată din state care mai întâi au fost membre ale Consiliului Europei iar pe de altă parte UE, ca o entitate de sine stătătoare, a început la 8 iulie 2010 negocierile de aderare la Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, aderarea fiind prevăzută la articolul 6, alineatul 2 din varianta consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană, modificarea fiind adusă de Tratatului de la Lisabona.[15 16]

Consiliul Europei cuprinde 47 de state începând cu Islanda, Irlanda, Marea Britanie, Portugalia, Spania, Franța până la Moldova, Ucraina, Azerbaijan, Federația Rusă dar nu include şi statele nord-africane şi din Orientul Mijlociu (Israelul are statut de observator) şi este preocupat de aplicarea principiilor democratice, de respectarea drepturilor omului şi a legislației. Consiliul Europei a avut o activitate limitată în spațiul MENA, de exemplu, prin participarea cu observatori la alegerile din Tunisia.

Securitatea pan-europeană este o securitate integrativă, dă anvergura geopolitică şi deține o funcție operativă de excepție.

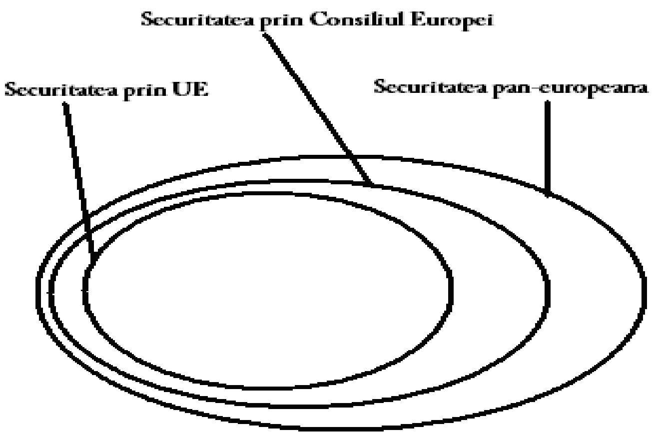

Figura nr. 1: Circumscrierea securității

Dar forma circumscrierii, pe care am elaborat-o în Figura nr. 1, reprezintă o situație echilibrată, care prin manifestarea UE în spațiul MENA, prin deplasarea acțiunii UE în afara sferei în care Consiliul Europei îşi are atribuțiile şi prin diferențierea situației din Africa de Nord față de cea din Orientul Mijlociu

a căpătat un dezechilibru. Astfel, am construit următoarea reprezentare grafică din Figura nr. 2.

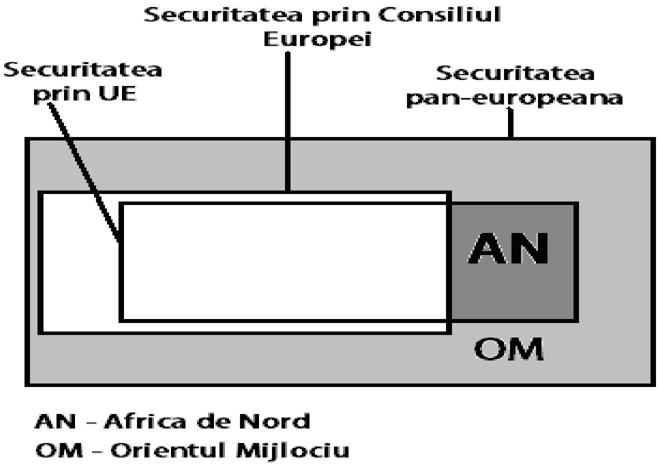

Figura nr. 2: Dinamica securității prin UE în raport cu securitatea prin Consiliul Europei şi cu securitatea pan-europeană

Faptul că raporturile dintre securitatea prin UE şi cea pan-europeană nu au fost rezolvate în prealabil şi ele doar au fost puse să se acomodeze la situație, indică prezența a cel puțin unui al patrulea actor important şi în acest caz sunt două variante: fie este vorba de factorul care a declanşat preocuparea UE prin poziția pe care o are, fie este un alt vector.

[15] Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union, Council of of the European Union, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st06/st06655.en08.pdf.

[16] Treaty of Lisbon, Council of of the European Union, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/cg00014.en07.pdf.

VI. EU-MENA

UE implică în contextul mediteranean conceptul EU-MENA, care după cum am arătat, este inclus în sfera pan-europeană, parțial fiind la acest moment şi în sfera securității prin UE.

EU-MENA (Europe – Middle East and North Africa) îşi consolidează relațiile interne prin necesitatea interconectării rețelelor electrice. Un pas în această direcție se face între UE şi trei țări africane aflate într-un stadiu avansat de transformare: Maroc, Algeria şi Tunisia.

Astfel, în data de 20 iunie 2010, în capitala Algeriei, Comisarul UE pentru energie, Günther Oettinger, s-a întâlnit cu Youcef Yousfi, ministrul algerian pentru energie şi minerit, cu Amina Benkhadra, ministrul marocan pentru energie, minerit, ape şi mediul înconjurător, şi cu Afif Chelbi, ministrul tunisian al industriei şi tehnologiei.

Obiectivul acestei întrevederi a fost asigurarea parcursului unei integrări depline a piețelor de energie electrică şi a fost concretizat prin semnarea unui plan de acțiune pe câțiva ani, care să urmărească interconectarea corespunzătoare a statelor magrebiene în vederea efectuării transportului şi comerțului cu energie electrică. Semnarea declarației a fost făcută în prezența comisarului european, acesta având şi consultări bilaterale cu cei trei reprezentanți. Ideea unei integrări energetice a fost lansată prin Protocolul de la Roma din 2003, care a fost urmat de un proiect de asistență tehnică, între 2007 şi 2010, finanțat de către UE.[17]

Günther Oettinger[18] este comisar UE pentru energie începând cu luna februarie 2010 şi a venit din partea Germaniei pentru a ocupa funcția din Comisia Europeană.

Circuitul mediteranean al energiei electrice[19], cunoscut sub denumirea de „Inelul Mediteranean al Energiei" (*Mediterranean Electricity Ring*, *MedRing*) se întinde pe trei continente şi presupune patru segmente:

- Uniunea pentru Coordonarea Transmisiei Electricității (*Union for the Coordination of Transmission of Electricity – UCTE*), care reprezintă componenta UE a circuitului;
- Blocul Sud-Vest Mediteranean (*South West Mediterranean Block - SWMB*) din care fac parte Maroc, Algeria şi Tunisia;
- Blocul Sud-Est Mediteranean (*South East Mediterranean Block – SEMB*);
- Turcia.

Prima conexiune din acest circuit a fost realizată în anul 1997, când Marocul a fost legat printr-un cablu subacvatic de Spania pentru a realiza transferul energiei electrice, şi astfel s-a putut realiza transportul energiei între Blocul Sud-Vest Mediteranean şi Uniunea pentru Coordonarea Transmisiei Electricității. Un al doilea cablu între Maroc şi Spania a fost instalat în 2006.

Avem, pe de-o parte, o rețea magrebiană în care se produc acomodări şi care se pregăteşte pentru integrarea în piața UE a energiei, şi o piață UE care este ea însăşi în transformare.

UE urmăreşte în domeniul energiei o anumită strategie până în 2050[20], strategie publicată în data de

15 decembrie 2011, dar are şi obiective intermediare pentru anul 2014[21] dar şi 2020[22] .

Se aşteaptă ca evoluția pozitivă a Marocului, Algeriei şi Tunisiei, prin includerea acestora în piața energetică a UE şi parteneriatul strategic la care se ajunge astfel, să constituie un imbold suplimentar pentru celelalte state din inelul mediteranean al energiei. Sunt urmărite, de asemenea, progresele din Libia, Egipt, Siria şi Turcia.

[17] The European Commission promotes integration of the electricity markets of Maghreb, European Union, http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/763&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en.

[18] Günther Oettinger, European Commission, http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/oettinger/about/cv/index_en.htm.

[19] MedRing: Building an interconnected system across three continents, Global Transmission, http://www.globaltransmission.info/archive.php?id=1433.

[20] Energy Roadmap 2050, European Commission, http://ec.europa.eu/energy/energy2020/roadmap/doc/com_2011_8852_en.pdf.

[21] An integrated electricity market by 2014: How to make this political goal a Reality?, European Commission, http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/oettinger/headlines/speeches/2012/01/doc/20120119.pdf.

[22] Energy 2020, European Commission, http://ec.europa.eu/energy/energy2020/energy2020_en.htm.

PROPUNERI:

- ***Trebuie urmărită modalitatea în care România se integrează în acest circuit al energiei electrice şi posibila implicare a unor companii româneşti în proiectul energiei solare din Africa de Nord şi Orientul Mijlociu.***
- ***Este necesară înțelegerea aprofundată a fenomenului pan-european pentru a avea o conduită adaptată față de Germania şi Franța.***
- ***Identificarea tendințelor din cadrul UE privind structura modului de obținere a energiei electrice şi adaptarea la aceste tendințe***

***COLOCVIU STRATEGIC* este o publicație a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiințifică, conferințelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalități de marcă din armată şi societate, din țară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiințifică din domeniul securității.**

Publicație realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universității Naționale de Apărare „Carol I”
Tehnoredactare computerizată: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 0162/177/2012

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro